

Temps era Temps
Josep Bayerri Raga

TORTOSA TORNA A TENIR MUSEU

El passat 30 de setembre va obrir portes el nou Museu de Tortosa que portarà l'afegit de Museu Històric i Arqueològic de les Terres de l'Ebre. Està ubicat a un espai de gran valor arquitectònic, el complex modernista de l'antic escorxador, al barri de Remolins, obra de Pau Monguió Segura que fou arquitecte Municipal entre 1901 i 1908.

Joan Abril Guanyabens havia arribat a Tortosa com arquitecte municipal el 1882. Home de gran cultura tenia un gran interès per recuperar els vestigis arqueològics, en especial ceràmiques, que anaven apareixen a mesura que es construïen nous edificis al recent encetat eixample de la ciutat. Amb aquells materials l'ajuntament decidí crear el "*Museo Arqueologico de la Ilercavonia*" (acord de 25 de juliol del 1900), que s'instal·là als baixos de l'Escola de la Mercè amb Abril com a director "*con carácter inamovible como demostración de aprecio por el celo , interés y laboriosidad al reunir y coleccionar los objetos que han de figurar en el mismo*". Era alcalde Eduardo Rico i diputat al congrés Teodoro Gonzalez, el seu gran protector des de feia vint anys. L'any següent, però, fou la caiguda definitiva del "gonzalisme", en accedir el 5è govern liberal de Sagasta que comportà a Tortosa la destitució de l'alcalde Rico, l'arquitecte Abril, el Secretari Municipal, l'administració de Consums, el director metge de l'Hospital i un bon nombre d'empleats municipals; més o menys el que ells havien fet dos anys abans. Joan Abril continuà com a arquitecte diocesà, fins la seva jubilació el 1926, amb importants obres de caràcter religiós, com l'església del Roser a Ferreries.

El novembre de 1910, el Museu es traslladà a l'església de Sant Domènec i l'any següent accedí a la direcció Federico Pastor i Lluís; aquell mateix any es col·locà al Museu el gran armari de pergamins del segle XVI, que fins aleshores havia estat a l'edifici de l'ajuntament. La documentació traslladada era tant important i voluminosa que desplaçà la funció de Museu per remarcar especialment la condició d'arxiu històric i administratiu de la ciutat, al que s'afegiria la important Hemeroteca el 1940. L'octubre de 1921 fou nomenat director Enrique Bayerri Bertomeu que ho seria fins la seva jubilació, amb las interrupcions del període revolucionari i la guerra. L'any 1932 l'ajuntament republicà, presidit per Joan Benet Piñana, homenatja Joan Abril, que ja tenia 80 anys, i el nomenà director honorari. Aleshores el centre s'anomenava "Museu, Arxiu i Biblioteca Municipal de Tortosa".

Després de sis anys tancat, el juny de 1960 fou nomenat el darrer director, Jesús Massip Fonollosa. Amb ell s'obrí un període en que el Museu esdevingué centre de referència promovent trobades i activitats amb projecció nacional i aollint conferències i fins i tot representacions teatrals, alhora que el paranimf del centre universitari de la UNED entre 1974 i 1979. El juliol de 1983 es signa un conveni entre l'ajuntament de Tortosa i la Generalitat creant l'Arxiu Històric Comarcal de les Terres de l'Ebre que suposava la separació en dos d'arxiu i museu, fins al punt que, el 1997, després d'obres de restauració i adaptació, l'arxiu s'instal·lava al Reial Col·legi de Sant Jaume i Sant Maties. Uns anys abans, el 1992, Massip havia deixat la direcció per jubilació tot i que continua participant voluntàriament en la seva gestió fins el final, essent nomenat director honorari. La normativa sobre museus dictada per la Generalitat deixava fora el Museu de Tortosa el que afegit a la manca d'interès per part de l'ajuntament i la precarietat de les instal·lacions del tot obsoletes, que continuaven a l'església de Sant

Domenec, que l'ajuntament recuperaria per a altres usos culturals i cívics. Tot plegat portaren al tancament del Museu el 1997. Fa 15 anys.

Ara s'obre una nova etapa amb instal·lacions modernes i vocació didàctica per a que el visitant pugui a fer un repàs cronològic per la història de Tortosa i del territori d'influència al llarg dels diferents segles, organitzat en sis espais que corresponen a èpoques històriques diferents: Orígens, Ibers, Dertosa, Turtuxa, Tortosa i Modernitat.

Foto: El nou Museu de Tortosa al complex de l'escorxador